

Body percussion – nâng cao năng lực cảm thụ sáng tạo trong môn Phương pháp dạy học âm nhạc

Nguyễn Huy Bình*

*Giảng viên: Khoa Sư phạm Nghệ thuật, Trường ĐH Đồng Tháp

Received: 30/03/2023; Accepted: 06/04/2023; Published: 14/04/2023

Abstract: The General General Education Program in 2018 at all levels, higher education institutions need to update the contents and methods in accordance with the program and meet the output standards and employers. Music has used many new teaching methods, so it is necessary to train students to help them understand and apply teaching methods in practice.

Keywords: General General Education Program in 2018

1. Đặt vấn đề

Hiện nay chương trình GDPT tổng thể đang triển khai ở cấp 1,2,3 vì vậy nhu cầu đào tạo giáo viên cần triển khai các PP mới nội dung phù hợp với yêu cầu thực tiễn, tạo cảm hứng nhận thức về âm nhạc ở một mức độ nhất định, hoàn thiện về “Đức - Trí - Thể - Mĩ”. Tuy nhiên, theo chương trình GDPT tổng thể, có rất nhiều nội dung được đưa vào giáo dục, đặc biệt là môn Âm nhạc giáo dục trọng tâm phát triển theo năng lực của học sinh, như vậy là giáo viên cần linh hoạt nhiều phương pháp cũng như sự nhạy bén để triển khai hoạt động giảng dạy tích cực nhất. Trong đó Bodypercussion (vận động cơ thể) là một phần không thể thiếu giúp cảm thụ và sáng tạo trong giáo dục Âm nhạc. Tuy nhiên SV ở trường ĐH các em chỉ tiếp xúc chủ yếu về đàn, hát, múa, hay biểu diễn... về Podypercussion các em ít được tiếp cận nên còn hạn chế. Vì vậy, Rèn luyện Podypercussion cho Sinh viên Ngành SP Âm nhạc là điều rất cần thiết về sau khi ra trường sẽ phục vụ giảng dạy ở các trường phổ thông. Nên tôi chọn đề tài “*Body percussion – Nâng cao năng lực cảm thụ sáng tạo trong môn Phương pháp dạy học Âm nhạc*”.

2. Nội dung chính

2.1. Phương pháp “Body percussion”

2.1.1. Khái niệm về Body percussion

Bộ gõ cơ thể theo phương pháp Orff-Schulwerk là một nhạc cụ không định âm, dùng cơ thể tạo ra âm sắc thông qua các động tác vận động từ cơ bản đến phức tạp. Các âm thanh được thay đổi liên tục theo một nhóm âm hình tiết tấu nào đó, bằng sự kết hợp các động tác, tạo thành một tác phẩm âm nhạc đầy màu sắc. Tùy vào lứa tuổi, quá trình luyện tập bộ môn bộ gõ cơ thể sẽ có những cấp độ khác nhau được phân chia theo trình độ, khả năng và độ khó.

2.1.2. Động tác sử dụng trong phương pháp

Bộ gõ cơ thể dựa trên âm thanh được tạo ra từ 5

động tác cơ bản trên cơ thể theo thứ tự sau:

- **Búng ngón tay** (*Snapping*) (bao gồm tay trái, tay phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi tác động của các ngón tay khi chụm vào nhau, búng và tạo ra âm thanh.

- **Vỗ ngực** (*Slapping on the Chest*), âm thanh phát ra bởi tác động của lòng bàn tay vào vùng ngực trái và phải, tạo ra âm thanh.

- **Vỗ tay** (*Clapping*), âm thanh phát ra bởi sự tác động của hai tay chạm vào lòng bàn tay để tạo ra âm thanh.

- **Vỗ đùi** (*Slapping on the Thigh*) (bao gồm chân trái, chân phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi sự tác động một lực từ tay vào vùng đầu gối ở chân và tạo ra âm thanh.

- **Đậm chân** (*Stamping*) (bao gồm chân trái, chân phải hoặc cả hai), âm thanh phát ra bởi sự tác động một lực từ chân vào nguồn phát ra âm thanh (mặt sàn gỗ, mặt sàn gạch), tạo ra những sự cộng hưởng âm thanh khác nhau.

Ngoài ra, còn có các động tác tạo ra âm thanh khác như: chà xát lòng bàn tay (*horizontal hand rubbing*), vỗ miệng (*mouth clapping*),...

2.2. Cách thực hiện phương pháp

2.2.1. Các động tác cơ bản

Đối với Sinh viên bắt đầu làm quen với động tác, chỉ có thể mô phỏng lại các động tác cơ bản sau khi GV làm mẫu, tiếp đó sẽ nhìn hình ảnh minh họa để thực hiện và phát triển những nhóm tiết tấu đơn giản. Khi SV đã làm quen với việc mô phỏng các động tác, GV sẽ hướng dẫn SV về hệ thống kí hiệu các động tác được viết trên khuôn nhạc. Đồng thời hướng dẫn SV tập luyện tiết tấu với các bài tập đơn giản dựa trên những kí hiệu đó. (Richard Filz, 2005).

(Kí hiệu ghi âm của các động tác được mã hóa thành nốt trên khuôn nhạc theo Richard Filz trong sách *Body Percussion Sounds and Rhythms*, 2005).

Mẫu động tác

Tên gọi	Búng ngón tay	Vỗ tay	Vỗ ngực	Vỗ đùi	Dậm chân
Ký hiệu	R: búng ngón tay bên phải L: búng ngón tay bên trái		R: vỗ ngực tay phải L: vỗ ngực tay trái	R: vỗ đùi chân phải L: vỗ đùi chân trái	R: dậm chân phải L: dậm chân trái

Trên đây, là mẫu luyện tập đệm bằng phương pháp body percussion cho bài “Cô giáo em” nhạc và lời Trần Kiệt Tường.

Lưu ý: Phương pháp body percussion là biện pháp hiệu quả để cần tạo hứng thú, rèn luyện và nâng cao kỹ năng nhịp điệu, GV cần đưa ra chỉ dẫn rõ ràng, súc tích, việc này sẽ tiết kiệm được thời gian và tập trung vào nhiệm vụ trọng tâm.

2.3. Sử dụng body percussion vào các phân môn dạy học

2.2.2. Các mẫu luyện tập

Dưới đây là một số mẫu bài tập giúp người học bước đầu thực hành bộ gõ cơ thể

Mẫu 1		Mẫu 2	
Mẫu 3		Mẫu 4	

2.2.3. Cách tiến hành:

Bước 1: Người thực hiện cần phải nghiên cứu và xác định được vị trí gõ theo hình mẫu

Bước 2: Ở bước này, người thực hiện cần thực hiện ở tốc độ chậm, lưu ý mỗi ô hình là 1 phách theo hình mẫu. Sau đó tăng dần tốc độ theo khả năng của mình.

Bước 3: Ứng dụng vào trong bản nhạc. Mẫu đệm cho bài hát Cô giáo em

Âm nhạc

2.3.1. Áp dụng phương pháp vào hoạt động “Học hát”

* Cách tiến hành: Đề tạo cảm hứng cho SV, GV cần thực hiện hoàn chỉnh bài đệm body percussion với nhạc.

- Hướng dẫn mẫu Body percussion qua các bước; trước tiên giới thiệu tiết tấu và tiếp theo giới thiệu các

Cô giáo em người xinh xinh, cô hay cười mắt cô long lanh. Cô rất yêu dòng kênh xanh, uốn quanh cánh đồng thơm mùa lúa mới. Em yêu cô em yêu ruộng đồng có đàn sáo bay, cô vẫn dạy là quê hương em đó, suốt đời em yêu.

động tác sẽ thực hành. Hướng dẫn SV luyện tập vừa hát vừa thực hiện tập từng câu cho đến hết bài. GV có thể thực hiện bằng 2 cách sau:

Cách 1: Luyện tập thực hành cùng với nhạc nền.

Cách 2: Không dùng nhạc nền (Lưu ý: ở cách này, GV sẽ chủ động tốc độ luyện tập cho SV từ chậm đến nhanh và phải đảm bảo bằng với tốc độ của nhạc nền)

Ghép nhạc để SV thực hành hoàn thiện bài hát kết hợp với kết hợp với Body percussion. Thực hiện chia nhóm đôi, nhóm 3,... để luyện tập mẫu gõ đệm Body percussion. Trình diễn theo nhóm đôi, nhóm 3,... hát lại bài hát và kết hợp với Body percussion. Yêu cầu các SV rèn luyện thêm ngoài giờ và sáng tạo mẫu Body percussion để đệm cho bài hát mình yêu thích.

2.3.2. Áp dụng phương pháp vào nội dung “Nhạc cụ”

Phương pháp được áp dụng khi đã hoàn thành nội dung học hát trong 1 chủ đề, và nội dung học hát phải được học trước nội dung nhạc cụ các em đã nắm vững giai điệu và thuộc lời ca của bài hát.

Ở phần body percussion GV có thể sử dụng lại mẫu tiết tấu và các động tác đã hướng dẫn SV ở nội dung học hát hoặc phát triển thêm động tác để kết hợp với các loại nhạc cụ gõ khác trong tiết học.

* Cách tiến hành:

- Hướng dẫn mẫu tiết tấu gõ song loan, thanh phách (gõ hoặc quét thanh phách để tạo các âm sắc khác nhau).

VD: Tiết tấu sử dụng là: Đen – đơn đơn – đen – lặng (ta – ti ti – ta – ùm) GV sẽ chia nhóm luyện tập ra như sau:

Nhóm 1: Song loan

Nhóm 1: Thanh phách

Nhóm 3: Bộ gõ body percussion

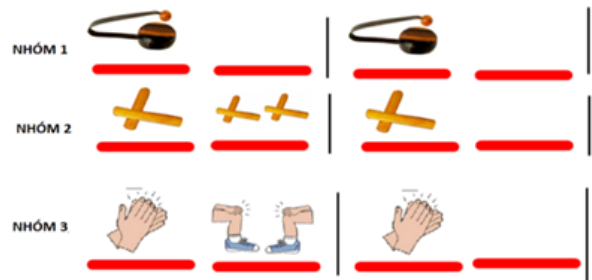
Lưu ý: Đối với tiết tấu sử dụng trong phần này, GV có thể tự chủ động sáng tạo ra những mẫu tiết tấu phù hợp với năng lực SV.

- GV chia lớp thành 3 nhóm, mỗi nhóm được GV phân công thực hiện một kiểu âm hình tiết tấu khác nhau theo từng loại nhạc cụ:

Nhóm 1: Song loan

Nhóm 2: Thanh phách

Nhóm 3: Body percussion

- Cả lớp cùng hòa tấu 3 kiểu vừa học cùng 1 lúc sau đó kết hợp đệm cho bài hát.

- Yêu cầu các SV sáng tạo thêm mẫu Body percussion để đệm cho bài hát.

Khi thực hiện phương pháp body percussion, để phong phú và sinh động hơn GV có thể tổ chức cho SV hòa tấu cùng với các nhạc cụ khác hoặc hòa tấu body percussion,... Ở các hoạt động ngoại khóa cũng có thể sử dụng body percussion để chơi trò chơi mở đầu chương trình dạy học trên lớp hay các buổi rèn luyện NVSP TX.

3. Kết luận

Đối với chương trình giáo dục xây dựng theo định hướng phát triển năng lực, hoạt động dạy học nói chung và hoạt động dạy học âm nhạc nói riêng đã chuyển sang một bước tiếp cận mới về nội dung, phương pháp và đánh giá. Học sinh không còn học âm nhạc một cách thụ động, mà thông qua hoạt động dạy học của giáo viên, giúp học sinh phát triển năng lực cảm thụ và sáng tạo âm nhạc của bản thân bằng âm nhạc. Bộ gõ cơ thể có thể được cho là “mới” là “lạ” đối với giáo dục âm nhạc Việt Nam, nhưng nếu được nghiên cứu và vận dụng một cách hệ thống, chắc chắn mang lại niềm vui, sự hứng khởi cho SV; tạo môi trường học tập âm nhạc sôi động và đa dạng trong chương trình giáo dục nhà trường.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Đăng Bửu, *Một số phương pháp dạy học Âm nhạc hiện đại*, NXB GD.

2. Hướng dẫn dạy học theo chương trình giáo dục phổ thông mới môn Âm nhạc, 2019.

3. Giới thiệu tóm tắt chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc, Hà Nội 2019.

4. Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, Hà Nội, 2018.

5. Chương trình giáo dục phổ thông Môn Âm nhạc, Hà Nội, 2018.

6. Hoàng Long, Hoàng Lân (2005), *Phương pháp dạy học âm nhạc*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội